

Задачі до іспиту з електродинаміки для студентів

третього курсу фізичного факультету

1. Поверхня провідника являє собою площину з виступом у формі напівсфери радіуса R . Центр сфери лежить на площині. Далеко від виступу поверхнева густина заряду дорівнює σ_0 . Знайти розподіл заряду на виступі, а також на площині біля виступу.
2. В лінійній антені довжиною l збуджена стояча хвиля струму I з амплітудою I_0 , частотою ω і вузлами на кінцях антени. Число напівхвиль струму, що укладаються на довжині антени, дорівнює n . Знайти середній за часом кутовий розподіл інтенсивності випромінювання антени.
3. Визначити магнітний момент кулі, яка рівномірно заряджена по об'єму і обертається навколо одного з своїх діаметрів з постійною кутовою швидкістю Ω .
4. Визначити закон зміни енергії з часом для заряду, що рухається коловою орбітою в постійному і однорідному магнітному полі та втрачає енергію шляхом випромінювання.
5. Визначити релятивістський рух заряду в посах паралельних та однорідних електричному й магнітному полях.
6. Точковий заряд q знаходиться в середовищі з проникністю ε_1 на відстані h від плоскої границі з діелектриком, проникність котрого ε_2 . Знайти потенціал поля.
7. Визначити магнітний момент сфери, рівномірно зарядженої по поверхні, що обертається навколо одного із своїх діаметрів.
8. Вивести формули додавання швидкостей для випадку, коли швидкість V системи K' відносно K має довільний напрямок.
9. Сфера радіуса R заряджена по поверхні по закону $\sigma = \sigma_0 \cos \theta$. Знайти потенціал електричного поля.
10. Потік монохроматичних μ -мезонів, народжених у верхніх шарах атмосфери, падає вертикально вниз. Знайти відношення інтенсивності потоку μ -мезонів на висоті h над рівнем моря і на рівні моря, враховуючи, що в шарі повітря товщиною h , що розглядається, відбувається тільки ослаблення потоку за рахунок природного розпаду μ -мезонів. Енергія μ -мезонів

$4,2 \cdot 10^8$ eВ, $h=3$ км, середній час життя μ -мезона, що знаходиться в спокої $\tau=2,2 \cdot 10^{-6}$ секунд.

11. Знайти потенціал і напруженість поля рівномірно зарядженого прямолінійного відрізка довжиною $2a$, що займає частину вісі z від $-a$ до a ; заряд відрізка дорівнює q .

12. Знайти потенціал, напруженість і енергію електричного поля шару, рівномірно зарядженого по об'єму. Радіус шару – R , заряд шару дорівнює Q .

13. В системі K електричне і магнітне поля перпендикулярні $\mathbf{E} \perp \mathbf{H}$ ($E > H$). З якою швидкістю відносно K має рухатися система K' , в котрій є тільки електричне чи тільки магнітне поле.

14. В системі K електричне і магнітне поля перпендикулярні $\mathbf{E} \perp \mathbf{H}$ ($E < H$). З якою швидкістю відносно K має рухатися система K' , в котрій є тільки електричне чи тільки магнітне поле.

15. Ефект Комптона.

16. Знайти потенціал поля на великих відстанях від системи чотирьох зарядів, що розташовані по вісі z на дистанції a один від одного. У початку координат знаходиться заряд $-q$, далі $+3q$, потім $-3q$, і $+q$.

17. Ракета розганяється від стану спокою до швидкості $v_1 = (0,9999)^{1/2}c$. Прискорення ракети $a=20\text{м/с}^2$ в системі, що миттєво супроводжує ракету. Скільки часу триватиме розгін ракети по годиннику в системі, що супроводжує і по годиннику в ракеті?

18. Визначити повне випромінювання релятивістської частинки з зарядом e_1 , що пролітає на прицільній відстані ρ в кулонівському полі нерухомого заряду e_2 .

19. Визначити закон зміни енергії з часом для заряду, що рухається по колу в постійному магнітному полі, що втрачає енергію шляхом випромінювання.

20. Знайти швидкість частинки з масою m і зарядом e , що пройшла різницю потенціалів U (початкова швидкість дорівнює нулю). Спростити загальну формулу для нерелятивістського та ультра релятивістського випадків.

21. Знайти перетворення Лоренца для координат і часу у випадку, коли швидкість руху однієї інерційної системи відліку відносно іншої має довільний напрямок.

22. Дослідити рух нерелятивістського заряду в схрещених електричному і магнітному полях (постійних та однорідних).
23. Визначити випромінювання диполя, що обертається в одній площині з постійною кутовою швидкістю Ω .
24. Заряди $+q$ і $-q$ розташовані у вершинах квадрату зі стороною a . У початку координат знаходиться заряд $+q$, а сторони квадрату паралельні вісям Ox та Oy . Знайти потенціал поля цієї системи на великих відстанях.
25. Заземлена провідна площина має виступ у вигляді напівсфери радіуса R . Центр сфери лежить на площині. На осі симетрії системи, на відстані $l > R$ від площини знаходиться точковий заряд e . Знайти потенціал поля, а також заряд, що індукований на виступі.
26. Прямолінійна нескінченно довга смуга має ширину a . Вздовж смуги тече струм I , який рівномірно розподілений по її ширині. Знайти магнітне поле.
27. В інерціальній системі відліку K електричне і магнітне поля складають гострий кут. З якою швидкістю відносно K має рухатися система K' , в котрій ці поля паралельні?
28. Двогранний кут між двома заземленими провідними площинами прямої. Всередині кута знаходиться точковий заряд. Знайти потенціал електричного поля, а також розподіл зарядів на площинах.
29. Заземлена провідна площина має виступ у вигляді напівсфери радіуса R . Центр сфери лежить на площині. На вісі симетрії системи, на відстані $l > R$ від площини знаходиться точковий заряд e . Знайти потенціал поля, а також заряд індукований на виступі.
30. Поверхня провідника представляє собою площину з виступом у формі напівсфери радіуса R . Центр сфери лежить на площині. Далі від виступу поверхнева густина заряду дорівнює σ_0 . Знайти розподіл заряду на виступі, а також на площині біля виступу.
31. Металева куля радіуса R вноситься в електричне поле, яке при відсутності кулі було однорідним і рівним $\mathbf{E}_0$. Діелектрична проникність середовища ϵ_0 . Визначити потенціал в середовищі і розподіл зарядів на кулі.
32. Підрахувати $\operatorname{div}\left(\frac{\vec{a}}{r^3}\right), \operatorname{rot}\left(\frac{\vec{a}}{r^3}\right), \vec{a}$ – постійний вектор.
33. Підрахувати $\operatorname{div}(\vec{a}r^5), \operatorname{rot}(\vec{a}r^5), \vec{a}$ – постійний вектор.

34. У всіх інерційних системах відліку задана сукупність чотирьох величин A_i , B_i та відомо, що $A_i B_i = \text{inv}$. Довести, що якщо B_i - вектор, то A_i також вектор.

35. Нехай A_i - чотирьохвимірний вектор, довести, що $\frac{\partial A_i}{\partial x_k}$ - чотирьохвимірний тензор другого рангу.

36. Виразити $e_{\alpha\beta\gamma} e_{\alpha\mu\nu}$ через символи Кронекера.

37. В інерціальній системі відліку К електричне і магнітне поля задані векторами $\mathbf{E} = (0, E, 0)$; $\mathbf{H} = (0, 0, E)$. Знайти поля $\mathbf{E}'$ та $\mathbf{H}'$ в системі K' , яка рухається зі швидкістю $V = \frac{\sqrt{3}}{2} \cdot c$ уздовж вісі x відносно К.

38. Двогранний кут між двома заземленими провідними площинами $\pi/4$. В середині кута знаходиться точковий заряд q . Знайти потенціал електричного поля.

39. В інерціальній системі відліку К електричне і магнітне поля задані векторами $\mathbf{E} = (0, E, 0)$; $\mathbf{H} = (0, 0, E)$. Знайти поля $\mathbf{E}'$ і $\mathbf{H}'$ в системі K' , яка рухається зі швидкістю $V = \frac{2\sqrt{2}}{3} \cdot c$ уздовж вісі x відносно системи відліку К.

40. Інтеграл по замкненому контуру $\oint \varphi d\vec{l}$ перетворити в інтеграл по поверхні, що спирається на цей контур.

41. В інерційній системі відліку К електричне і магнітне поля задані векторами $\mathbf{E} = (E, 0, 0)$; $\mathbf{H} = (0, 0, E)$. Знайти поля $\mathbf{E}'$ і $\mathbf{H}'$ в системі K' , котра рухається зі швидкістю V вздовж вісі x відносно К.